



13.10.2015

Eduskunta
Hallintovaliokunta

HE 30/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016

Rajavartiolaitoksen toimintaan vaikuttavat merkittävimmin tilanne Venäjällä ja Itämeren alueella, turvapaikkatilanteen kehittyminen sekä hallituksen toimenpiteet julkisen talouden vakauttamiseksi. EU:n yhdenmetyt rajaturvallisuusjärjestelmän ja meripolitiikan kehitykseen vaikuttaminen on Rajavartiolaitokselle tärkeää.

Aikaisemmat sopeuttamistoimet ja talouden haasteet

Rajavartiolaitos on uudistanut organisaatiotaan ja toimintaansa ennakoiden. Valtion tuottavuusohjelmien vähennysvelvoite vuosille 2006 – 2012 oli Rajavartiolaitokselle 228 henkilötyövuotta. Matti Vanhasen II hallituksen aikana aloitettiin organisaatiouudistus, jonka seurauksena lakkautettiin vuoteen 2012 mennessä 24 rajavartio- ja merivartioasemaa ja 18 rajavartio- ja merivartioaluetta johtoportaalina. Vaasan meripelastuslohkokeskukseen toiminnot siirrettiin Turun meripelastuskeskuksen yhteyteen. Organisaatiouudistus koski 500 virkamiestä.

Parhaillaan Rajavartiolaitoksessa on käynnissä talouden sopeuttamisohjelma, jolla toimeenpannaan Jyrki Kataisen hallituksen vuosina 2011 - 2012 tehdyt säästöpäätökset ja hallitaan yleisen kustannustason nousun vaikutukset. Tavoitteena on 28 milj. euron säästöt vuonna 2017 (noin 13 % toimintamenoista). Kustannustason lasku syntyy ensisijaisesti vähentämällä rajojen valvontaa Lapissa, Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa noin 180 henkilötyövuotta (40 %) sekä keventämällä hallintoa, lisäämällä toimitilatehokkuutta ja uudistamalla koulutusjärjestelyjä. Henkilöstöä vähennetään noin 300 henkilötyövuotta luonnollista poistumaan hyödyntäen. Lapista on lakkautettu neljä rajavartioasemaa. Raja- ja merivartiokoulun Espoon koulutuskeskus on suljettu. Arviolta 160 – 180 virkamiestä virkapaikka tulee siirtymään uudelle paikkakunnalle ja noin 500 virkamiestä muuttamaan. Toimeenpano on edennyt pääosin suunnitellussa aikataulussa.

Rajavartiolaitoksen toimintamomentille on kohdennettu sopeuttamisohjelman toimeenpanon aloittamisen jälkeen merkittävät lisäleikkaukset. Kevään 2014 kehyspäätöksen leikkaukset olisivat vuonna 2019 8,7 milj. euroa ja Sipilän hallitusohjelman leikkaukset 6,8 milj. euroa. Rajavartiolaitoksen toimintamenot olisivat vuonna 2019 11 milj. euroa pienemmät kuin vuonna 2015, vaikka huomioidaan hallituksen Rajavartiolaitokselle esittämä 5,5 milj. euron lisämääräraha sisäiseen turvallisuuteen. Vähennys vastaa noin 175 henkilötyövuoden panosta.

Kehyspäätösten lisäleikkausten toimeenpano tulee olemaan erittäin suuri haaste, kun huomioidaan Rajavartiolaitoksen jo tekemät sopeuttamistoimet. Aiemmista tehostamistoimista ja Rajavartiolaitoksen kustannusrakenteesta johtuen leikkaukset tulevat painottumaan henkilöstömenoihin. Rajavartiolaitos on varautunut lopettamaan rajavartioiden rekrytoinnin. Tällä pyritään välttämään tarvetta henkilöstön lomautuksiin ja irtisanomisiin tulevina vuosina.



Tähän saakka Rajavartiolaitos on pystynyt tarjoamaan kaikille rajavartijan peruskurssin hyväksytysti suorittaneille vakinaisen viran. Työttömiksi ei ole koulutettu ketään. Näin on huolehdittu myös valtion varojen tehokkaasta käytöstä. Raja- ja merivartiokoulu jou-
tuu supistamaan rajavartijakoulutusta rajusti ja jopa keskeyttämään sen joiksikin vuo-
siksi. Vielä alkuvuodesta 2015 suunnitelmissa oli kouluttaa vuosina 2016 - 2019 yh-
teensä 229 rajavartijaa. Tällä hetkellä suunnitelmat samalle ajalle ovat 0 - 40 rajavarti-
jaa. On myös mahdollista, että jo joulukuussa 2016 valmistuville rajavartijoille, jotka on
jo rekrytoitu ja hyväksytty kurssille, ei virkaa voida tarjota RVL:n tiukan rahoituskehyk-
sen johdosta.

Rajavartiolaitoksen nyt suunnitellut henkilöstövähennykset vuosille 2016 - 2020 ovat yh-
teensä 206 henkilötyövuotta. Tämä vähennys voidaan vielä toteuttaa luonnollisen pois-
tuman kautta supistamalla rekrytointi lähes olemattomiin.

Nykyisten jo päätettyjen määrärahashaikkauksen lisäksi hallituksen suunnittelemat työ-
elämätoimet tulevat leikkaamaan Rajavartiolaitoksen käytössä olevaa palkkamäärära-
haa. Arkipyhien, lomapäivien ja eläkelainsäädännön muutosten aiheuttama säästö on
toteutettavissa vain vähentämällä henkilöstöä vuoteen 2019 mennessä esitetyn lisäksi
105 henkilötyövuotta. Tämä ei ole mahdollista pelkästään luonnollisen poistuman kaut-
ta. Työelämätoimet eivät sinänsä vähennä käytettävissä olevaa työpanosta, mutta hen-
kilöstömäärän vähentyminen heikentää kykyä varautua normaalista poikkeaviin tilantei-
siin.

Vuonna 2020 vähennykset ovat yhteensä 311 henkilötyövuotta, joka on noin 11 % Ra-
javartiolaitoksen vuoden 2015 henkilötyövuosikertymästä.

Rajaturvallisuus itärajalla

Rajavartiolaitoksen voimavarojen merkitys kriisivalmiuden ylläpitämisessä itärajalla on
ollut aina tärkeä. Rajavartiolaitoksen toimivaltuudet ja kyky alueellisen koskemattomu-
den valvonnassa ja torjunnassa korostuu myös hybridiuhkissa. Rajavartiolaitoksen toi-
minnan painopiste tulee säilymään itärajalla. Vastatakseen muuttuneeseen turvallisuus-
tilanteeseen Rajavartiolaitos siirtää omin toimenpitein 50 rajavartijaa rajanylityspaikoilta
itärajan valvontaan.

Itärajalla partiointi tulee vähentymään vuodesta 2007 vuoteen 2018 yli 40 %. Lapin,
Kainuun ja Pohjois-Karjalan rajavartiostoissa on muodostumassa haasteeksi kyky halli-
ta rajatilanteen äkilliset muutokset pitkäkestoisessa tilanteessa. Henkilöstö on mitoitettu
vain välttämättömimmän perusvalvonnan mukaan.

Merellisen turvallisuuden lisääminen

Rajavartiolaitoksen uusiutuva ilma-aluskalusto parantaa valmiuksia merellisten turvalli-
suusuhkien hallintaan. Vuoden 2016 alkupuolella otetaan käyttöön kaksi uutta Super
Puma -meripelastushelikopteria. Kolme Super Puma -helikopteria peruskorjataan ja
modifioidaan kehyskauden aikana.

Rajavartiolaitoksen kahden Dornier-valvontalentokoneen suunnistus- ja radiojärjestel-
mät on uusittava vuoden 2016 aikana, koska ne ole uusien EU:n laajuisten vaatimusten
mukaisia. Dornier koneilla ei ole jatkossa mahdollista toteuttaa huonon sään lentotoi-
mintaa kotimaassa eikä muualla Euroopassa. Rajavartiolaitos on saanut toisen koneen
järjestelmien uusimiseen 1,25 milj. euron kehysrahoituksen vuodelle 2018. Useista esi-
tyksistä huolimatta toisen koneen järjestelmien uusimiseen tarvittavaa 1,25 milj. euron
rahoitusta ei ole saatu.

Rajavartiolaitoksella on valmius ottaa hallitusohjelman mukaisesti operatiivinen johto-
vastuu merialueilla tapahtuvien ympäristöönnettomuuksien johtamisesta vuoden 2017
alusta lukien. Johtovastuun keskittäminen Rajavartiolaitokselle tehostaa monialaonnet-
tomuuksien hallintaa merialueilla.



Rajavartiolaitos esitti vuosille 2016 – 2017 kehyksen ylittävää määrärahaa 4,7 milj. euroa merivartioasemien kevyen aluskaluston uusimiseksi. Nykyinen kalusto muodostuu useilla vuosikymmenillä hankituista erityyppisistä veneistä. Rajavartiolaitos olisi uusinnut merivartioasemien noin 50 vanhentunutta venettä 23 uudella nopealla veneellä.

Parhaillaan Rajavartiolaitoksella on käynnissä monitoimisen merellisen viranomaisveeneen konseptiveeneen hankinta. Hanke on merellä toimivien viranomaisten yhteishanke, jolla voidaan alentaa muiden merellisten viranomaisten (poliisi, tulli ja pelastuslaitokset) kustannuspaineita kalustohankinnoissa. Hankkeessa huomioidaan viranomaisten tarvitsema kelirikko-, pelastus-, sammutus-, hinaus- ja öljyntorjuntakyky. Rajavartiolaitos esitti konseptiveeneen perusteella hankittavalle seitsemälle veneelle rahoitusta vuosille 2017 – 2019 yhteensä 18 milj. euroa. Venetyypillä oli tarkoitus korvata Rajavartiolaitoksen 1960 – 1980 -luvulla hankitut vanhentuneet rannikkovartioveneet.

Toimitilakustannukset

Rajavartiolaitokselle on kohdistettu vuodelle 2016 2,37 milj. euron leikkaus (15% vuokrakuluista) omakustannusperiaatteen toteuttamiseksi Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa. Leikkaus perustuu todennäköisesti kokonaisvuokramalliin. Senaatti-kiinteistöjen vuokramallin uudistuksen valmistelussa on useaan kertaan viestitetty uudistuksen kustannusneutraaliutta ja vuokrien alenemista määrärahaleikkausta vastaavasti. Rajavartiolaitoksen vuokrasopimuksista vain osa on kokonaisvuokramallin mukaisia. Muista kiinteistöistä Rajavartiolaitos maksaa pääomavuokraa ja ylläpitovuokraa. Senaatti-kiinteistöjen kanssa käydyissä keskusteluissa esillä ollut toteutustapa alentaisi vuokria vain 1,48 milj. euroa, koska vuokranalennus ei koske ylläpitovuokraa. Rajavartiolaitoksen makamat vuokrat laskisivat 0,89 milj. euroa vähemmän, kuin määrärahoja on jo leikattu.

Rajavartiolaitokselle on osoitettu vuodelle 2016 vuokramenojen indeksikorotuksena 180 000 euron lisäys. Tämä on kuitenkin rahoitettu vuokramenojen indeksikorotusta vastaavalla 225 000 euron leikkauksella.

Lisäksi keskusteluissa on otettu esille Rajavartiolaitoksen hallinnassa vielä olevien partiomajojen, siltojen ja valvontatornien siirtäminen Senaatti-kiinteistöille, mikä lisäisi edelleen Rajavartiolaitoksen vuokramenoja arviolta 0,5 milj. euroa. Rajavartiolaitoksen näkemyksen mukaan syrjäisillä raja-alueilla sijaitsevien partiomajojen, siltojen ja valvontatornien säilyttäminen Rajavartiolaitoksen hallinnassa on tarkoituksenmukaisempaa ja valtion kokonaisedun kannalta edullisempaa.

Mikäli vuokrat laskevat Senaatin esittämällä tavalla ja partiomajat, sillat ja valvontatornit siirretään Senaatti-kiinteistöille, Rajavartiolaitokselta puuttuva rahoitus olisi yhteensä 1,43 milj. euroa. Summa vastaa 23 henkilötyövuotta.